

Inhoudsopgawe

Voorwoord

Inleiding tot die poësie

Gedigontledings

Barnard, Elmé – Thumela

Boerneef – Dit spook hier woens met nuwemaan

Breytenbach, Breyten – Allerliefste, ek stuur vir jou 'n rooiborsduif

Castelyn Eveleen – Hansie en Grietjie

Coetzee, Adriaan – laat die kind kom

Coetzer, Corné – Kombuis

Coetzer, Toast – plaasroman 11

Conradie, Elizabeth – gebed vir die mens

De Lange, Johann – Google Golgota

Marilyn Monroe: foto buite beeld

Du Plessis, I.D. – Rietfontein

Du Plessis, Koos – Sprokie vir 'n stadskind

Du Toit, S.J. – Die elwekoning

Esterhuizen, Louis – By die eeuwending

duifgrys, die liefde

Eybers, Elisabeth – Busrit in die aand

Fagan, H.A. – “Nkosi sikelele” i-Afrika

Grundling, Erns – Kuberkulose (variasie vir hussie met ore)

Hambidge, Joan – La mano de Dios

Michael Jackson (1958–2009)

Susan Boyle

Kennedy, Hunter – monoloog in stereo

Leipoldt, C. Louis – Wys my die plek

Letoit, André – die son loop agter wolke deur

Louw, N.P. van Wyk – Die beitelkje

Die strandjutwolf

Marais, Danie – Nie 'n vrye vers nie

Marais, Loftus – Sewe reaksies op 'n seemeegeraamte

Martin, Magmoed – Life vannie jobless

Meiring, Leané – Die jong digter

Naudé, Charl-Pierre – Tuisresep

Oliphant, Vincent – 27 April 1994

Olivier, Fanie – David de Lange

Opperman, D.J. – Digter

Fabel

Opperman, John-Henry – Balans

Prins, Johannes – donker materie

Samuel, Andries – ja

Small, Adam – Proud ou gabou

Wie's hy?

Smith, Susan – e-sonnet

Smits, Hilda – Onthou, julle

Snyders, Peter – Ek is oek important

Spies, Lina – 'n Paternoster vir Suid-Afrika

Toerien, Barend J. – Steenwerp se bruinmense

Van der Merwe, Prevot – netwerk

Van der Walt, Ansa – elegie vir 'n skoolloopbaan

Van Heerden, Ernst – Die gewigopteller

Van Niekerk, Marlene – trapsuutjies

troetelwoorde vir ogilvie douglas

Van Rensburg, Marie – My siel, Pa

Van Wyk, Janet – Lya Konnokos

Viljoen, Fanie – onthou jy?

Walters, M.M. – Janfiskaal

Skeepsverslag: Titanic

Formele assessering: Toetse

Bronnelys

Johann de Lange

Marilyn Monroe: foto buite beeld (Verskuns, bl. 24)

Die gedig in konteks

Die gedig handel oor 'n fotoboek met privaatfoto's wat van Marilyn Monroe geneem en gepubliseer is. Volgens Johann de Lange (in *Kaapse paragrawe*) lewer sy gedigte oor Monroe, wat op foto's gebaseer is, kommentaar op die ontmensliking van reproduksie en die onverskilligheid teenoor die mens agter die persoon.

© Corpus Christi Caller-Times,
'n foto van Associated Press

Ontleding

Uiteensetting

Titel	Die titel dui daarop dat 'n ander beeld van Marilyn Monroe deur haar foto's geskep word. Die foto's is van buite haar openbare beeld, van waar sy ontspan het. In die bundel, <i>Vaarwel my effens onbevlekte held</i> , waarin hierdie gedig ook gepubliseer is, is die subtitel van die gedig, "'n optelgedig". Dit herinner aan die woord "optelgoed" waarvoor daar baie interpretasies kan wees: die gedig is die terloopse mening van iemand wat haar nie geken het nie; die spreker het 'n paar goed raakgesien en dit bymekaargesit (opgetel); Marilyn Monroe is deur mense misbruik.
Bou	Strofe 1–8 bestaan uit vyf versreëls elk terwyl die laaste strofe uit drie reëls bestaan. Dit is 'n vrye vers.
Klankeffekte	Daar kom nie 'n vaste eindrympatroon voor nie.
Strofe 1	<p>Marilyn Monroe word as "ongestorwe" (r. 1) beskou, wat beteken sy leef voort in wat daar oor haar geskryf word na haar dood. Die feit dat daar na Monroe as die "silwerdoek-legende" (r. 2) verwys word, word deur die alleenplasing van dié woord beklemtoon.</p> <p>Die woord "bloot-"(gestel) in r. 3 sluit by die inhoud van die fotoboek aan; Marilyn Monroe se private en weerlose oomblikke word aan die publiek bekendgestel.</p> <p>Die gebruik van die ampersand (&) in r. 3 (en ook in r. 15) is opvallend en lyk amper soos 'n wiskundige formule.</p> <p>Die woord "vrygestel" (r. 3) sluit by die woord "silwerdoek" in r. 2 aan – fliks/rolprente word vrygestel. Die plek waar die fotoboek vrygestel word, kom in r. 4 en 5 voor.</p>

Strofe 2	<p>Die sin wat in strofe 1 begin, loop oor na strofe 2. Die woord “gekiek” (r. 6) sluit aan by die fotograaf wat foto’s neem, “Sam Shaw” (r. 6) wat ook as ’n “vriend” (r. 6) van Monroe beskryf word. Dat dié vriend geld verdien (r. 41 en 42) met foto’s wat in persoonlike oomblikke geneem is, staan in teenstelling met wat gewoonlik van ’n “vriend” (r. 6) verwag word.</p> <p>Die akuutaksent op die woord “Dié” (r. 7) bepaal watter foto’s ter sprake is.</p> <p>Die woord “glo” (r. 7) dui op twyfel of daar wel gelukkige tye was (r. 7 en 8).</p> <p>Die dubbelpunt aan die einde van r. 8 dui daarop dat dié gelukkige tye waarvan foto’s in die fotoboek verskyn, in die daaropvolgende versreël 9 tot 12 genoem word. Dié foto’s getuig van ’n romantiese tyd (r. 9 en 10) en die alledaagse eet van ’n “hot dog” (r. 11 en 12) saam met haar (derde) man.</p>
Strofe 3	In kontras met die gelukkige foto’s word die ongelukkige lewe van Monroe in r. 13–15 deur die spreker genoem.
Strofe 4	In hierdie strofe word die persoonlike aard van die foto’s met die woorde “intiem” (r. 16) en “buite beeld” (r. 17) aangedui. Die woord “sereen” (r. 19) word tussen aanhalingstekens in die gedig geplaas en saam met die parentese in r. 20, is die implikasie dat Monroe nie altyd sereen (kalm) voorgekom het nie.
Strofe 5	Reël 20–22 verwys na Monroe se huwelik met Arthur Miller en sluit by r. 9 tot 12 aan. Die holruggeryde uitdrukking dat Monroe as ’n “uitgebrande ster” (r. 24) beskou word, staan in kontras met r. 25 en 26 en r. 9–12.
Strofe 6	Sekerlik een van die bekendste foto’s wat van Monroe geneem is, kom uit die fliek <i>The Seven Year Itch</i> (r. 28). In die foto staan Monroe op die plek waar die ventilasieskag van ’n moltreinstasie warm lug uitblaas en in die proses word haar rok opgewaai. Die lug word gepersonifiseer asof dit ’n “sug” (r. 30) is.
Strofe 7	Monroe se woorde in r. 32 en 33 dui daarop dat sy Arthur Miller (haar man daardie tydperk) belangriker as haar films en filmloopbaan ag: “Arthur is my lewe” (r. 33). Die woorde “totale afwesigheid” (r. 34) beklemtoon dat slegs foto’s die beeld van Monroe oordra. In r. 35 is die gebruik van die woord “alles” hiperbolies aangesien daar nog sake van Monroe is waarvoor onsekerheid bestaan en waarvoor geskryf kan word.
Strofe 8	Die persoonlike aard van die foto’s word in r. 37 en 38 beklemtoon en dié woorde sluit by “Marilyn buite beeld” (r. 17) en r. 9 tot 12 aan. Dit kontrasteer met r. 13–15. Die ongelukkigheid wat nie in die foto’s weerspieël word nie, word met die woorde “Die res het weggeval” in r. 40 en 41 aangedui.
Strofe 9	In die slotstrofe is die implikasie dat die uitgewer genoeg geld uit Monroe se foto’s gaan verdien en is die uitgewer dankbaar dat daar genoeg papier vir die bestellings aangekoop is.
Tema	Die weerloosheid van ’n beroemde figuur wat uitgebuit word vir finansiële gewin, ook deur haar vriende.

Kontekstuele vrae

1. Waarna verwys die gedig se titel?

2. Haal bewyse uit die teks aan dat Marilyn Monroe “ongestorwe” (r. 1) is.

3. a. Gee die geïmpliseerde betekenis van die woord "bloot-" (**r. 3**).
- _____
- _____
- b. Skryf **een** woord neer wat in kontras met "deur die jaar" gebruik word.
- _____
- _____
4. Tree Marilyn Monroe se vriend, Sam Shaw, op soos wat 'n mens van 'n vriend verwag? Motiveer jou antwoord.
- _____
- _____
5. Haal die woord uit **strofe 2** aan wat op die twyfel van die spreker dui.
- _____
- _____
6. Watter foto's staan in teenstelling met die twyfel (vraag 5)?
- _____
- _____
7. Wat is die funksie van die dubbelpunt in **r. 8**?
- _____
- _____
8. Wie is Arthur Miller (r. 12)? Haal woorde uit **r. 32 tot 35** aan wat Monroe se gevoel vir haar man aandui.
- _____
- _____
9. Noem **drie sake** uit Marilyn Monroe se lewe wat in die gedig genoem word en wat in teenstelling staan met die foto's wat in die fotoboek verskyn.
- _____
- _____
- _____
10. Hoe sluit die woord "buiteskote" (r. 18) by die titel aan?
- _____
- _____
11. Op watter twee wyses word die sereniteit van Monroe deur die spreker bevraagteken?
- _____
- _____
12. Watter kontrasterende stemmings word in **r. 23–26** gesuggereer? Haal woorde aan om jou antwoord te bewys.
- _____
- _____
13. Benoem die beeldspraak wat in **r. 29–31** voorkom. Haal die woorde aan wat op dié beeldspraak dui.
- _____
- _____
14. Waarom, dink jy, was dit nie nodig om enige teks in die fotoboek te publiseer nie? ('n Ander antwoord as "dit is 'n fotoboek".)
- _____
- _____

15. Benoem die stylfiguur in **r. 35**. Stem jy saam met die betekenis wat aan die stylfiguur geheg word? Motiveer jou antwoord.

16. Waarom, dink jy, word die ampersand in **r. 3** en **r. 39** gebruik?

17. Waarna verwys die woorde "Die res het weggeval." (**r. 40 en 41**)?

18. Lewer kommentaar oor die gepastheid van die woorde in **r. 41–43**. Motiveer jou antwoord.

19. Wat dink jy is die tema van hierdie gedig?
